SPIS TREŚCI

Notki o autorach 13-17,
Wykaz skrótów 19
Od autorów 21

ROZDZIAŁ I

GENEZA I ROZWÓJ INSTYTUCJONALNY INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
OD TRAKTATU PARYSKIEGO PO KONSTYTUCJE DLA EUROPY 25

1. Wprowadzenie 25
2. Sytuacja gospodarcza w Europie po II wojnie światowej. „Plan Marshalla" i utworzenie Europejskiej Organizacji Wspólnoty Gospodarczej 27
3. Utworzenie NATO 30
4. Utworzenie Rady Europy 30
5. Europejska Wspólnota Węgla i Stali 36
6. Europejska Wspólnota Gospodarcza (obecna Wspólnota Europejska) i Europejska Wspólnota Energii Atomowej (Euratom) 40
7. Zmienne koleje losu dalszych etapów procesu integracji europejskiej - droga do Jednolitego Aktu Europejskiego 46
   7.1. Kryzys idei integracji w latach sześćdziesiątych. Kompromis luksemburski 46
   7.2. Terytorialny rozwój Wspólnot Europejskich i Unii Europejskiej 49
   7.3. Pierwsze powszechne wybory do Parlamentu Europejskiego 53
   7.4. Prace nad powołaniem Unii Europejskiej. Jednolity Akt Europejski 54
8. Etapy bezpośrednio poprzedzające Maastricht 60

9. Traktat o Unii Europejskiej - struktura i zarys treści 63
9.1. Zagadnienie rozszerzenia Unii Europejskiej w świetle Traktatu z Maastricht 66
10. Traktat Amsterdamski z 2 października 1997 roku 67
11. Karta praw podstawowych Unii Europejskiej 75
12. Traktat z Nicei z 26 lutego 2001 roku 81
13. Traktat ustanawiający Konstytucję dla Europy 90
14. Kalendarium najważniejszych wydarzeń w historii integracji europejskiej .. 92
15. Wybrane inne organizacje w Europie 101

ROZDZIAŁ II

STATUS PRAWNY UNII EUROPEJSKIEJ 107

ROZDZIAŁ III

UNIA EUROPEJSKA A PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE 117

ROZDZIAŁ IV

SYSTEM INSTYTUCJONALNY WSPÓLNOT EUROPEJSKICH ORAZ UNII EUROPEJSKIEJ 127

1. Uwagi wprowadzające 127
2. Rada Europejska 130
3. Parlament Europejski 135
4. Rada Unii Europejskiej 153
5. Komisja Europejska 161
6. Europejski Trybunał Sprawiedliwości (ETS) 169
7. Sąd Pierwszej Instancji 176
8. Trybunał Obrachunkowy 178
9. Organy pomocnicze Wspólnot Europejskich przewidziane przez Traktaty... 180
9.1. Komitet Ekonomiczno-Społeczny 180
9.2. Komitet Regionów 183
10. Organy wyspecjalizowane Wspólnot Europejskich 186
10.1. Europejski Instytut Monetarny (EMI) 186
10.2. Europejski Bank Centralny (EBC) 187

10.3. Europejski Bank Inwestycyjny 189
10.4. Komitet Gospodarczo-Finansowy 191

ROZDZIAŁ V

ZASADY PRAWA UNII EUROPEJSKIEJ 195

1. Uwagi wstępne 195
2. Zasady ustrojowe 204
   2.1. Zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego 204
      2.1.1. Uwagi ogólne 204
      2.1.2. Podstawowe orzeczenia ETS wyrażające zasadę pierwszeństwa prawa wspólnotowego 208
      2.1.3. Podstawowe elementy zasady pierwszeństwa prawa wspólnotowego oraz jej konsekwencje dla krajowych porządków prawnych 218
         • Nakaz zapewnienia skuteczności prawu wspólnotowemu w krajowych porządkach prawnych 218
         • Konieczność jednolitego stosowania prawa wspólnotowego we wszystkich państwach członkowskich 220
         • Zakaz stosowania przepisów prawa krajowego sprzecznych z prawem wspólnotowym 221
         • Konieczność unieważnienia lub zmiany przepisu prawa krajowego niezgodnego z prawem wspólnotowym przez właściwe organy państw członkowskich 223
         • Nakaz tworzenia prawa krajowego, jeśli wymaga tego prawo wspólnotowe dla zapewnienia jego skuteczności 225
         • Zakaz tworzenia przepisów prawa krajowego sprzecznych z prawem wspólnotowym 227
         • Nakaz stosowania prawa wspólnotowego 227
         • Nakaz respektowania interpretacji prawa wspólnotowego dokonywanej przez ETS oraz nakaz interpretowania prawa krajowego w zgodzie z prawem wspólnotowym 228
         • Zakaz badania ważności prawa wspólnotowego przez organy krajowe, w tym trybunały konstytucyjne 230
   2.2. Zasada skutku bezpośredniego 232
      2.2.1. Uwagi ogólne 232
      2.2.2. Skutek bezpośredni rozporządzeń 240
         • Uwagi ogólne 240
         • Podstawowe orzeczenia wyrażające zasadę skutku bezpośredniego rozporządzeń 243
      2.2.3. Skutek bezpośredni dyrektyw 246

2.3. Zasada solidarności . . . 250
2.3.1. Uwagi wstępne . . . 250
2.3.2. Wybrane orzeczenia ETS odwołujące się do zasady solidarności . . . 257
2.4. Zasada subsydiarności (pomocniczości) . . . 262
2.4.1. Uwagi wstępne . . . 262
2.4.2. Wybrane orzeczenia ETS odwołujące się do zasady subsydiarności . . . 263
2.5. Zasada proporcjonalności . . . 266
2.5.1. Uwagi wstępne . . . 266
2.5.2. Wybrane orzeczenia ETS odwołujące się do zasady proporcjonalności . . . 267
2.6. Zasada ściślejszej współpracy . . . 271
3. Zasady systemowe . . . 281
3.1. Zasada kompetencji powierzonych . . . 281
3.2. Zasada równowagi instytucjonalnej . . . 283
3.2.1. Uwagi wstępne . . . 283
3.2.2. Wybrane orzeczenia ETS odwołujące się do zasady równowagi instytucjonalnej . . . 285
3.3. Zasada autonomii instytucjonalnej . . . 289
3.4. Zasada kooperacji międzyinstytucjonalnej . . . 290
3.5. Zasada jednostkowego (enumeratywnego) upoważnienia . . . 291
4. Ogólne zasady prawa . . . 292
4.1. Uwagi wstępne . . . 292
4.2. Zasady ogólne prawa UE wywiedzione z prawa państw członkowskich . . . 296
4.3. Zasady ogólne prawa UE wywiedzione z prawa międzynarodowego . . . 296
4.4. Zasady ogólne prawa UE wywiedzione z traktatów założycielskich . . . 297
4.4.1. Zasada niedyskryminacji . . . 297
• Uwagi wstępne . . . 297
• Wybrane orzeczenia dotyczące zasady niedyskryminacji . . . 298

ROZDZIAŁ VI 307

WSPÓLNOTOWY PORZĄDEK PRAWNY . . . 307

1. Źródła prawa wspólnotowego . . . 307
1.1. Umowne prawo wspólnotowe . . . 313
1.2. Rozporządzenie . . . 317

1.3. Dyrektywa . . . 318
1.4. Decyzja . . . 323
1.5. Zalecenie i opinia . . . 325
1.6. Decyzje sui *generis* . . . 327
2. Wspólnotowy tryb prawodawczy . . . 328
2.1. *Ius tractatuum* . . . 328
2.2. Postępowanie z projektami wspólnotowych uchwał . . . 331

ROZDZIAŁ VII

INTEGRACJA POLITYCZNA . . . 341

ROZDZIAŁ VIII

UNIA GOSPODARCZA I MONETARNA . . . 357

ROZDZIAŁ IX

OBYWATELSTWO EUROPEJSKIE . . . 375

ROZDZIAŁ X

SWOBODNY PRZEPŁYW TOWARÓW, OSÓB, USŁUG I KAPITAŁU . . . 381

1. Wprowadzenie . . . 381
2. Źródła wspólnotowego prawa gospodarczego . . . 382
3. Podstawowe etapy integracji gospodarczej . . . 384
4. Swobodny przepływ towarów . . . 386
5. Swobodny przepływ osób . . . 406
5.1. Swoboda przepływu pracowników . . . 406
5.2. Swoboda przedsiębiorczości . . . 415
5.3. Wzajemne uznawanie kwalifikacji zawodowych i dyplomów w państwach UE . . . 424
5.4. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego . . . 428
5.5. Przepływ innych osób . . . 432
5.6. Swobodny przepływ usług . . . 432
7. Swobodny przepływ kapitału . . . 448

ROZDZIAŁ XI

WSPÓLNOTOWE PRAWO KONKURENCJI **455**

1. Pojęcie prawa konkurencji 455
2. Konkurencja w ujęciu ekonomicznym 456
   - 2.1. Prawo konkurencji a ekonomia 456
   - 2.2. Podstawowe pojęcia ekonomiczne 456
   - 2.3. Struktury rynku 457
     - 2.3.1. Konkurencja doskonała 457
     - 2.3.2. Konkurencja niedoskonała 460
       - Ogólna charakterystyka konkurencji niedoskonałej 460
       - Konkurencja monopolistyczna 460
       - Oligopol 460
       - Monopol 462
   - 2.4. Konkurencja a innowacje 463
   - 2.5. Struktura rynku a interes publiczny 464
3. Kształtowanie się nowoczesnego prawa konkurencji 465
4. Debata Harvard v. Chicago 466
5. Aksjologia wspólnotowego prawa konkurencji 468
6. Zakres stosowania wspólnotowego prawa konkurencji 470
7. Wspólnotowe a krajowe prawo konkurencji 471
8. Wspólnotowe a krajowe organy ochrony konkurencji 473
9. Współpraca Komisji z sądami krajowymi 477
10. Decyzje Komisji w sprawach dotyczących art. 81 i 82 TWE 478
11. Pojęcie przedsiębiorstwa 484
12. Zmowa kartelowa 487
    - 12.1. Ogólna charakterystyka zakazu zmowy kartelowej w prawie wspólnotowym 487
    - 12.2. Porozumienia między przedsiębiorstwami 487
    - 12.3. Praktyki uzgodnione 488
    - 12.4. Decyzje związków przedsiębiorstw 489
    - 12.5. Cel lub skutek w postaci zapobieżenia, ograniczenia lub zakłócenia konkurencji 491
    - 12.6. Porozumienia o mniejszym (bagatelnym) znaczeniu 492
    - 12.7. Porozumienia poziome i pionowe 494
      - 12.7.1. Porozumienia poziome 494
      - 12.7.2. Porozumienia pionowe 496
    - 12.8. Sankcja nieważności 497
    - 12.9. Art. 81 ust. 3 TWE 498
      - Ad. a) korzyści związane z podniesieniem efektywności 499

Ad. b) niezbędność ograniczeń . . . 499
Ad. c) udział konsumentów w korzyściach . . . 499
Ad. d) eliminowanie konkurencji . . . 500
12.10. Konkurencja cenowa i poza cenowa . . . 500
12.11. Art. 81 ust. 3 TWE a nadużycie pozycji dominującej . . . 500
12.12. Bezpośredni skutek art. 81 ust. 3 TWE . . . 501
12.13. Zwolnienia grupowe . . . 501
14. Nadużycie pozycji dominującej . . . 503
14.1. Ogólna charakterystyka art. 82 TWE . . . 503
14.2. Dominacja . . . 504
14.3. Wspólna dominacja . . . **507**
14.4. Istotna część rynku wspólnotowego . . . **507**
14.5. Pojęcie nadużycia pozycji dominującej . . . 508
14.5.1. Nadużycia cenowe . . . 509
14.5.2. Sprzedaż wiązana . . . 510
14.5.3. Odmowa zawarcia umowy
- doktryna niezbędnej infrastruktury . . . 511
14.6. Stosunek pomiędzy art. 81 i 82 TWE . . . 512
15. Kontrola koncentracji przedsiębiorstw . . . 513
15.1. Koncentracja kapitału . . . 513
15.2. Normatywna definicja koncentracji . . . 514
15.3. Zakres zastosowania wspólnotowego prawa konkurencji do koncentracji przedsiębiorstw . . . 515
15.4. Dopuszczalność stosowania prawa krajowego . . . 517
15.5. Kryteria zgodności koncentracji z prawem wspólnotowym . . . 517
15.6. Kompetencje decyzyjne Komisji . . . 518
16. Pomoc publiczna . . . 521
16.1. Pomoc publiczna a konkurencja . . . **521**
16.2. Pomoc zakazana . . . 522
16.3. Pomoc dozwolona . . . 523
16.4. Pomoc, która może być uznana za zgodną ze wspólnym rynkiem . . . 524
16.5. Mechanizmy nadzoru . . . 525
17. Zasady funkcjonowania przedsiębiorstw publicznych . . . 526

ROZDZIAŁ XII

STOWARZYSZENIE I PRZYSTĄPIENIE DO UNII EUROPEJSKIEJ . . . 529

1. Stowarzyszenie z Unią . . . 529
2. Przystąpienie do Unii . . . 534

ROZDZIAŁ XIII

KONSTYTUCYJNOPRAWNY WYMIAR CZŁONKOSTWA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ W UNII EUROPEJSKIEJ 539

1. Wprowadzenie 539
2. Droga Polski do Unii Europejskiej 540
3. Konstytucja RP a przystąpienie Polski do Organizacji Międzynarodowej . . 543
4. Relacje między prawem Unii Europejskiej a prawem polskim - najważniejsze problemy w okresie dwóch lat od uzyskania członkostwa . . 547
5. Postanowienia konstytucji RP odnoszące się do relacji między prawem krajowym a prawem wspólnotowym i międzynarodowym 554
6. Kwestia suwerenności Rzeczypospolitej Polskiej jako państwa członkowskiego Unii Europejskiej 556
7. Rola orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości i Sądu pierwszej instancji oraz Sądów krajowych w stosowaniu prawa wspólnotowego 560
8. Reprezentacja Polski w organach Unii Europejskiej 562
9. Perspektywa ratyfikacji Konstytucji Europejskiej w Polsce 564